

დამოწმებანი

ელიოტი 1950: Eliot, T. S. *Selected Essays*. New ed. New York: Harcourt, Brace, 1950.

ვერგილიუსი 2013: ვერგილიუსი. *ენეიდა*. თბილისი: ბაკურ სულაკაური გამომცემლობა, 2013.

კიმბროუ 1979: Kimbrough, R. *The Nigger of the "Narcissus": An Authoritative Text, Backgrounds and Sources, Reviews and Criticism*. New York: Norton, 1979.

კონრადი 1975: Conrad, J. *The nigger of the Narcissus: And other tales*. London: Oxford Univ. Press.1975.

კონრადი 1995: Conrad, J. *The Heart of Darkness*. London: Dent, 1995.

ჰომეროსი 2013: ჰომეროსი. *ოდისეა*. თბილისი: ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა, 2013.

Nino Gambashidze

Vakhtang Nozadze

Georgia, Tbilisi

V. Sarajishvili Tbilisi State Conservatoire and Georgian Association of Analytical Psychology

Georgian Majical Fairy Tail and the Psychology of Initiation

The study is based on the interdisciplinary approach of the issue. We believe that the hero of the magical fairy-tale undergoes the process of initiation. The study of the mythological, ethnological, religious, psychological aspects of this rite of passage showed that this kind of fairy-tales from the psychological perspective reflect a process of initiation of both man and woman. A child who listens to a fairy tale or myth through identification with a hero is subjected to an imaginary, symbolic initiation, which significantly helps the development of child and prepares him for future initiation.

Kye words: Fairy-tale, initiation, psychology, COVID-19.

ნინო ლამბაშიძე

ვახტანგ ნოზაძე

საქართველო, თბილისი

თბილისის ვ. სარაჯიშვილის სახ. თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია და საქართველოს ანალიტიკური ფსიქოლოგიის ასოციაცია

ქართული ჯადოსნური ზღაპარი და ინიციაციის ფსიქოლოგიური მხარეები

„ყველა ხალხს აქვს მიღებული ზებუნებრივით აღბეჭდილი საკუთარი ნიშანი, რომელიც მათივე სარწმუნოებაში განსხეულდა. მაგრამ პირუთენელი შედარება გვიჩვენებს, რომ მართალია ყველა ხალხის ზებუნებრივად აღბეჭდილი ნიშანი სხვადასხვანაირადაა შერჩეული, ორგანიზებული, ინტერპრეტირებული, რიტუალიზირებული ადგილობრივი მოთხოვნების მიხედვით, მაგრამ წარმოშობილია ერთი მითოლოგიური მოტივებისგან“ – წერდა ჯოზეფ კემბელი (კემბელი 1960: 4). ალბათ, იგივე შეიძლება ითქვას ზღაპარზე, რომელიც ერთგვარად და გარკვეული ხარისხით დესაკრალიზებული მითია (გოგიაშვილი 2011: 46).

როგორც ცნობილია, ვლადიმერ პროპმა გამოყო 31 ფუნქცია, ზღაპრის ძირითადი შემადგენელი ელემენტები. იგი აღნიშნავდა, რომ ყველა ჯადოსნური ზღაპარი თავისი აღნაგობით ერთი ტიპისაა. ეს ფუნქციები ყველა ხალხის ზღაპრებისთვისაა დამახასიათებელი. ამ 31 ფუნქციას შორის ჩვენი ყურადღება მიიპყრო XI (გმირი ტოვებს სახლს), XXV (გმირს ძნელ დავალებას აძლევენ), XXVI (დავალეხა სრულდება) და XXXI (გმირი ქორწინდება და მეფდება) ფუნქციებმა (პროპი 1984: 82, 101, 103, 104).

ქართული ჯადოსნური ზღაპრის გმირი, ისევე, როგორც სხვა ქვეყნის ზღაპრების პროტაგონისტი, გამოდის სახლიდან და ზღაპრის დასასრულს კვლავ სახლში ბრუნდება (კიკნაძე 2007: 90). ამ ზღაპრისეულ გზაზე, გმირს გარკვეული მიზნის მისაღწევად, მრავალი განსაცდელის გადალახვა უწევს, რაც ვფიქრობთ, იმთავითვე ჩადებულია მის სახლიდან გამოსვლაში. ის მოწესრიგებული შინადან, მიკროკოსმოსიდან, რასაც სახლი განსახიერებს, მოუწესრიგებელ გარეში, ქაოტურ გარემოში გადის და ებმება მასთან ბრძოლაში, რათა მოიპოვოს ის, რისთვისაც ამ

ბრძოლაში ებმება. და როგორც ზ. კიკნაძე ამბობს, გმირი სახლში ბრუნდება არა ისეთი, როგორც წავიდა, არამედ, გამდიდრებული. სწორედ ამ გამდიდრებისკენ სავალი გზის თხრობას ემსახურება ზღაპრის ნარატივი. გმირის ხიფათებით აღსავსე გზა დამწყვედული მზეთუნახავის გამოხსნით, მასზე ქორწინებით და გმირის გამეფებით მთავრდება. ხსენებული ავტორი ამ ქორწინებას ეს-ქატოლოგიურ მერვე დღეს ადარებს (კიკნაძე 2007: 81,91).

ვფიქრობთ, სახლიდან გმირი გამოდის მაშინ, როდესაც ის ინიციაციის ასაკს აღწევს, ხოლო მთელი მისი თავგადასავალი ინიციაციაა და იმავდროულად ინდივიდუაცის გზაც, რომელთა ბოლო აკორდი მზეთუნახავის გამოხსნაა. მეორე მხრივ, მზეთუნახავიც მზადაა, რომ ის გამოიხსნან. ის ნებას აძლევს გმირს გამოიხსნას და მასზე იქორწილოს. მზეთუნახავიც ინიციაცია (კიკნაძე 2001) და ინდივიდუაცია გავლილია და ეს მისი ტყვეობაში ყოფნისას ხდება.

ხვთისო მამისიმედიშვილი ვარაუდობს, რომ „მზე“ ჯადოსნური ზღაპრის მთავარი გმირის მეტაფორა უნდა ყოფილიყო. მზეთუნახავს იგი ზეციურ ასულსაც უწოდებს“ (მამისიმედიშვილი 2020: 81-82). ან იგი მზისა და მთვარის ქალიშვილია, ან ღრუბელთ ბატონის, დარ-ავდრის გამგებლის და სხვ. (მამისიმედიშვილი 2020: 83-84) თავის მხრივ, მზეთუნახავი მანამაა მზის უნახავი, სანამ ის მზე-გმირის ცოლი არ გახდება. რაც შეეხება ტერმინ მზეთუნახავს, ჩვენი მხრიდან დავუმატებდით, რომ იგი იმასაც უნდა ნიშნავდეს, რომ ქალწული, მზის ბუნების, მზიური ნიშნების მქონე არსება, ადამიანთა საბრძანებელში არაა ჯერ ნამყოფი. ის „მზე შინ“ არაა ჯერ, ის „მზე გარეთაა“; არ არის სამზეოში¹ ანუ შუასკნელში ნამყოფი, იქ, სადაც მზე ანათებს. როგორც ჩანს, მისი ტყვეობის ადგილი, სადაც მზე არ ანათებს, ქვესკნელს განასახიერებს, საიდანაც, ფიგურალურად რომ ვთქვათ, მზეთუნახავი მზესავით უნდა ამოვიდეს, ზღაპრების მიხედვით კი გამოქვაბულიდან, კომ-კიდან გამოვიდეს. პერსეფონას დარად ქვესკნელიდან ამოვიდეს და დედამიწას სიცოცხლე მიანიჭოს; შეეყაროს თავის გამომხსნელ გმირს, რათა ღვთაებრივი ქორწინების გზით იხსნას და კვლავ განაახლოს დედამიწა. მზეთუნახავი თავის გმირს, ალბათ მთვა-

1 სამზეო ქართულში ამასოფელს, ადამიანთა საბრძანებელს ნიშნავს.

რეს¹ უნდა შეეყაროს ღვთაებრივი ქორწინებით და ღვთაებრივი ჩვილი უნდა იშვას, რომელიც ქართული ხალხური ლექსის გზით იტყვის: „მზე დედაა ჩემი, მთვარე მამა ჩემი და წვრილ-წვრილი ვარსკვლავები და და ძმაა ჩემი“. ღვთაებრივი გმირის დაბადება უკვე სხვა ზღაპრისა და მითის მარადიული ამბავია. მანამ კი ყველაფერი ინიციაციით იწყება.

როგორც მირჩე ელიადე აღნიშნავს, ინიციაცია უფრო მეტია, ვიდრე ერთი ასაკობრივი ჯგუფიდან მეორეში გადასვლა. იგი რამდენიმე წელი შეიძლება გაგრძელდეს. ინიციაციის პირველი საფეხურია საკრალურთან, ღვთაებრივთან შეხვედრა, რაც იწვევს შიშს, რის გამოც ის „კვდება“, როგორც უცოდინარი და უპასუხისმგებლო ბავშვი. ფიზიკურად ეს მოზარდის ოჯახიდან ტყეში, ჯუნგლებში, ჯაგნარში და სხვ. გასვლით იწყება, რაც წყვდიადის, ქაოსის, ჯოჯოხეთის სიმბოლოებია. აღსანიშნავია, რომ პალეოლითის ხანის გამოქვაბულები მხოლოდ საცხოვრისი ანდა მონადირეთა მაგიური რიტუალებისთვის განკუთვნილი სამლოცველო ადგილები კი არ იყო, არამედ მამაკაცთა ინიციაციის ადგილები, სადაც ჯოჯოხე კემბელის თქმით, განიცდებოდა არა მარტო საშინელი კლაუსტროფობია, არამედ არ ქონა ყოველივე იმის, რაც შუქთან, სამხეოსთან იყო ყოველმხრივ დაკავშირებული. საბოლოოდ სიბნელე შუქის, სინათლის არქონა კი აღარ იყო, არამედ ძალა, რომელიც ნეოფიტმა განიცადა (კემბელი 1960: 66). ინიციაციის შემდეგ საფეხურებზე ყმაწვილმა უნდა გაუძლოს შიშს და ტანჯვა-წამებას, უნდა გაითავისოს ზრდასლულთათვის დამახასიათებელი საკრალურობის, სექსუალობის, სიკვდილის განცდა. მრავალ კულტურაში არსებობდა საინიციაციო ქოხი, რომელიც იდგა იქ, სადაც ნეოფიტი უნდა გასულიყო. ეს ქოხი სიმბოლურად დედის საშოს განასახიერებდა. მას იქ საიდუმლო ტრადიციებს ასწავლიდნენ. ნეოფიტი „ახალ ადამიანად რომ იქცეს, მან ხელახლა უნდა განიცადოს თავის კოსმოგონია“ – წერს ელიადე. ნეოფიტს განაცდევინებდნენ სიკვდილს (მარხავდნენ, ახალგათხრილ საფლავში აწვენდნენ...), ტანჯავდნენ და აწამებდნენ, რაც ტოლფასი იყო მხეცის ან დემონის მიერ შეჭმულის

---

1 ჩვენი ეს მოსაზრება ემყარება იმ ფაქტს, რომ ქართულ რელიგიურ აზროვნებასა და მითოლოგიაში მზე უმთავრესად ქალური ბუნებისაა და მისი მამრი ღვთაებრივი მეწყვილე არის მთვარე.

თუ მონელებულის განცდისა. ინიციაციური დასახიჩრების, მუტილაციის უმეტესობა მთვარის ღვთაებებთან ასოცირდებოდა, ვინაიდან მთვარე სამი დღე უჩინარდება, სიმბოლურად კვდება და კვლავ იბადება. ინიციაციის შედეგად ნეოფიტი „არსებობის ნამდვილ განზომილებას“ ეზიარება. იგი „საკრალურთან სიახლოვით“ იღებს პასუხისმგებლობას. ელიადეს თქმით, არქაულ საზოგადოებაში მისი წევრები სულიერს სიკვდილის სიმბოლიზმით წვდებიან (ელიადე 2018: 274, 281, 283, 284, 288).

კემბელის თქმით, ინიციაციის ძირითადი მამომრავებელი ძალა ოიდიპოსის აგრესიაა, რომელიც წინა თაობების წინააღმდეგაა მიმართული. ინიციაციისას მითის დონეზე ზოგადი და კერძო, ელემენტარული და ეთნიკური ერწყმის ერთმანეთს. კემბელი სამი ძირითადი ნიშნით ახასიათებს ინიციაციას: საზოგადოებიდან გამოყოფა, ტრანსწფორმაცია, როგორც ფიზიკური ასევე ფსიქოლოგიური და კვლავ დაბრუნება საზოგადოებაში, ამჯერად უკვე ახალ როლში (კემბელი 1960: 97, 104, 122). ჯადოსნური ზღაპრის გმირი ამ სამივე ფაზას გადის.

თავის მხრივ, იუნგი ინიციაციის პროცესის განხილვისას ანთროპოლოგიურ კონტექსტს ცდებდა. მის თანახმად, ინიციაციის რიტუალის ფსიქოლოგიურ შემადგენელს არაპიროვნული (კოლექტიური) არაცნობიერიდან განვითარებული სიმბოლური პროცესი წარმოადგენს, რომელსაც გარკვეული არაცნობიერი მიმართულება და დანიშნულება აქვს. ამ სიმბოლური პროცესის შედეგად, ადამიანი ასუსტებს მშობლებთან ბიოლოგიურად განპირობებულ კავშირს შემდგომი პიროვნული განვითარების სასარგებლოდ (იუნგი 1953: 151). ჰენდერსონი აგრეთვე განიხილავს ინიციაციის არქტიპის სიმბოლურ შემადგენელს. ინიციაციის პროცესის ცენტრალური სიმბოლოები უკავშირდება მამას, დედას, ჯგუფს სიკვდილს, დაბადებას. აღნიშნული სიმბოლოები ქმნიან დინამიურ პროცესს და უზრუნველყოფენ პიროვნების შემდგომ განვითარებას (ჰენდერსონი 1967: XV). იუნგი აგრეთვე აღნიშნავს, რომ არსებობს თანდაყოლილი ფსიქოლოგიური მიდრეკილება, რომელიც განაპირობებს ინდივიდუალურობის ფორმირებას და გამოიხატება შიდა ფსიქიკურ სიმბოლურ პროცესში, რომელიც წინააღმდეგობას უწევს არაცნობიერ იდენტიფიკაციას მშობლებთან. აღნიშნული იდენტიფიკაცია მსგავსია ცხოველური

სულის, რომელიც მიმართულია შეაფერხოს სულიერი ზრდა და განვითარება (იუნგი 1953: 157). ინიციაციის პროცესი აგრეთვე გულისხმობს არაცნობიერში ჩაღრმავებას უფრო მეტი მთლიანობის მისაღწევად, რაც თავის მხრივ, ასუსტებს ლიბიდოს მიჯაჭვულობას მშობლებთან. ინიციაცია უბიძგებს ადამიანს ჩაღრმავდეს თავის არაცნობიერს, შეხვდეს შინაგან საფრთხეს, გადალახოს იგი და მოიპოვოს მთლიანობა, განთავისუფლება და განკურნება (იუნგი 1958: 522).

ალქიმიურ ტრადიციაში, როგორც ცნობილია, განსაკუთრებული ადგილი ეკავა მისტიური ქორწინების იდეას, რაც გამოიხატებოდა ტერმინით „Coniunctio“. ალქიმიაში აღნიშნული ტერმინი გულისხმობდა ქიმიურ პროცესს, რომლის ელემენტებიც ურთიერთ მიიზიდებოდა და ერთიანდებოდა ახალ ქიმიურ შენაერთში. ელემენტების გაერთიანება შესაძლებელი იყო მხოლოდ მათი ერთგვარი ნათესაური კავშირის შედეგად, რაც გამოიხატებოდა ადამიანური ურთიერთობის აღმნიშვნელი ტერმინებით: ქორწინება, მიჯნურობა, მეგობრობა, მოხიბვლა. შესაბამისად, ქიმიური შენაერთის ელემენტები განისაზღვრებოდა როგორც მეფე-პატარძალი, ქალი და კაცი, ქმარი და ცოლი, მამალი და დედალი. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ალქიმია არ გულისხმობს მხოლოდ ქიმიური პროცესების აღწერას და შესწავლას, არამედ, როგორც ცნობილია, ერთგვარ მისტიურ-ფილოსოფიურ სწავლებას წარმოადგენს (იუნგი 1983: 105).

იუნგის თანახმად, მისტიური ქორწინების იდეა „კონიუნგციო“ ერთი მხრივ, აღწერს ქიმიურ შენაერთში არსებულ პროცესს, ხოლო მეორე მხრივ, წარმოადგენს საპირისპიროს გაერთიანების არქეტიპის სიმბოლურ გამოხატულებას.

ჯადოსნური ზღაპრის ბოლო ფაზას, გმირის მზეთუნახავზე ქორწინებას, ჰიეროგამიის საკითხამდე მივყავართ. საკმაოდ ხშირად ვხვდებით ზღაპრებში მისტიური ქორწინების „კონიუნგციოს“ იდეის გამოხატულებას. ზღაპრის დიდი ნაწილი, სადაც აღწერილია მთავარი გმირის თავგადასავალი, ხშირად სრულდება ქორწინებით, რაც შეგვიძლია დავინახოთ, როგორც საბოლოო ინტეგრაცია, საპირისპირო ელემენტების გამთლიანება, რაც დასაბამს აძლევს ახლის დაბადებას. ჯადოსნური ზღაპრის სიუჟეტში ასევე

შეგვიძლია დავინახოთ ფსიქოლოგიური ინიციაციის პროცესის სიმბოლურ გამოხატულებად, სადაც აღწერილია მშობლებთან სეპარაცია, შემდგომი განსაცდელის წინაშე აღმოჩენა და მისი გავლა, რის შედეგადაც ხდება საპირისპიროს გაერთიანება, ინტეგრაცია. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ზღაპარში ქორწინება ერთი მხრივ, კონკრეტული ისტორიის დასასრულია და მეორე მხრივ, ახლის დასაწყისი, რასაც აგრეთვე გულისხმობს ინიციაცია.

ფსიქოლოგიური ინიციაციის პროცესის და საპირისპიროს გაერთიანების პრინციპს ტრანსცენდენტულ ფუნქციამდე მივყავართ, რაც ინიციაციის და საპირისპიროს გამთლიანების ერთგვარ ტექნიკას წარმოადგენს. ტრანსცენდენტული ფუნქცია გაერთიანებული ოპოზიციების თვისებაა (იუნგი 1960: 127; 1953: 157). მის მიზანს წარმოადგენს პიროვნების ყველა ასპექტის რეალიზება და პოტენციური მთლიანობის გამოვლენა (იუნგი 1953: 125), რასაც ინდივიდუაციაზე მივყავართ.¹

ჯადოსნურ ზღაპარში ინიციაციასთან ერთად, ბუნებრივია, გენდერული ურთიერთობების საკითხიც დგება. განიხილავს რა საკრალური პროსტიტუციის ფსიქოლოგიურ მხარეებს, ან ულანოვზე დაყრდნობით, ნენსი ქვოლს-კორბეტი აღნიშნავს, რომ ფემინური ფუნქცია უმნიშვნელოვანესია ინდივიდუაციის პროცესის დასრულებაში, როგორც ქალებისთვის, ასევე მამაკაცებისთვის. მამაკაცებში ეს ანიმას გზით ხორციელდება, რომელსაც მამაკაცი საკუთარი თავისკენ, უმაღლესი მესკენ, სელფისკენ მიჰყავს. ხოლო ქალებში ყოველგვარი საწინააღმდეგო სექსუალური ელემენტების გარეშე, საკუთარი თავისკენ, საკუთარი თავის გაცნობიერებისკენ, გამთლიანებისკენ. მამაკაცური, მასკულინური, არაცნობიერის გაცნობიერებას პირველადი არაცნობიერის ინიცირებით, ხოლო ქალური, ფემინურის გაცნობიერების დასრულებას არაცნობიერ-

---

1 ინდივიდუაცია წარმოადგენს ფსიქოლოგიური დიფერენციაციის პროცესს, რომლის მიზანია პიროვნების განვითარება. ინდივიდუაცია არის პროცესი, რომელიც განპირობებულია მთლიანობის არქეტიპული იდეალით. ინდივიდუაციას გააჩნია ორი პრინციპული ასპექტი: პირველ რიგში, ის არის შინაგანი სუბიექტური ინტეგრაციის პროცესი. მეორე მხრივ, ინდივიდუაცია გულისხმობს საზოგადოებრივი ნორმების პატივისცემას. ეს ორივე ასპექტი ინდივიდუაციის შემადგენელია და არც ერთი არ შეიძლება იქნას უგულვებელყოფილი. წინააღმდეგ შემთხვევაში ინდივიდუაციის პროცესი არ იქნება სრულფასოვანი (შარპი 1991).

თან კვლავ კავშირის დამყარებით ახდენს. ულანოვის მიხედვით ფემინური ცვლილებას და ტრანსფორმაციას უკავშირდება. ღვთაებრივ პროსტიტუციაში მონაწილე ორივე მხარე, მამაკაცური (ღვთაება, უცხო, ზღაპრის შემთხვევაში გმირი...) და ქალური (ქალღმერთი, ღვთაებრივი პროსტიტუტი, მზეთუნახავი...), არქეტიპული ხატებია, გარკვეულ წილად ფსიქიკური ენერგებია, რომლებიც საკუთარი თავის და სამყაროს გაცნობიერებას ანიჭებენ მოტივაციას და ახდენენ მათ მოდიფიცირებას (ქვოლს-კორბეტი 1988: 56-57).

და ბოლოს, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ზღაპარი და მითი წარმოადგენს ინიციაციის და მისტიური ქორწინების – „კონიუნგციოს“ არქეტიპის სიმბოლურ გამოხატულებას. შესაბამისად ზღაპარმა ან მითმა შესაძლოა მოახდინოს ტრანსცენდენტული ფუნქციის პროვოცირება. ამასთანავე, ბავშვი, რომელიც ისმენს და კითხულობს ზღაპარს, გმირთან იდენტიფიკაციის გზით, წარმოსახვაში, სიმბოლურად გადის ინიციაციის პროცესს, რაც მნიშვნელოვანწილად ხელს უწყობს მის განვითარებას და ბავშვის ფსიქიკას ამზადებს შემდგომი ინიციაციისათვის.

„ყველა თაობას სჭირდება აღმოაჩინოს ინიციაციის არქეტიპი. მიუხედავად იმისა, რომ ინიციაციის არქეტიპი ისთივე ძველია, როგორც ადამიანური განცდა, ის ყოველთვის განიცდება, როგორც რაღაც „ახალი“ – აღნიშნავს ჰენდერსონი (ჰენდერსონი 2005: XV). ამის მიღწევის ერთ-ერთი გზა ალბათ ჯადოსნურ ზღაპართან ზიარებაა, რაც ზღაპარს უდაოდ დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს.

ახალი მსოფლიო რეალობის პირობებში, როდესაც პანდემიამ ოჯახები ერთი სივრცით, ერთ ჭერქვეშ გააერთიანა, ტრაგიკული მოვლენების გვერდით გაჩნდა შესაძლებლობა, გარკვეული იმედი, გაუცხოებული შვილებისა და მშობლების გაწყვეტილი, დაზიანებული ურთიერთობების აღდგენის. ამგვარ გარემოში მშობლების მიერ ზღაპრების შვილებისთვის კითხვამ, მათთან ურთიერთობის ამგვარმა ფორმამ, შესაძლოა გარკვეულწილად გადალახოს დისფუნქციური ოჯახის დამახასიათებელი ნიშნები, სადაც, როგორც წესი, ბავშვების დაცვითი მექანიზმებია: არ იგრძნო, არ ისაუბრო, არ ენდო სხვას, რაც ბავშვში თვითშეფასების პრობლემებს აჩენს (Massey). მეორე მხრივ, სიმბიოზური (Rupert)

ურთიერთობების და მშობლებსა და შვილებს შორის მიჯაჭვულობის გასაძლიერებლად, ან ზოგ შემთხვევაში შესაქმნელადაც კი, რაც ზრდასრულს გარე სამყაროსთან ჯანმრთელი ფუნქციონირებისთვის ჭირდება, ზღაპარი შეიძლება ერთგვარი ხიდიც კი აღმოჩნდეს; ანდა მშობლებს ბავშვთან დარღვეული ურთიერთობის აღდგენაში და საკუთარ ზრდასთან დაკავშირებული ვერ ან რთულად გავლილი ფსიქიკური პრობლემების შემსუბუქებაში დაეხმაროს.

დამოწმებანი:

გოგიაშვილი 2011: გოგიაშვილი ე. *მითოსური და რელიგიური სიმბოლოების დინამიკა ზღაპრის სტრუქტურაში*. თბილისი: გამომცემლობა „უნივერსალი“, 2011.

ელიადე 2018: ელიადე მ. *მითები, სიზმრები და მისტერიები*. თბილისი: გამომცემლობა „ალეფი“, 2018.

იუნგი 1953: Jung, C.G. *Two Essays in Analytical Psychology* (2nd edition, 1966 by Adler. G. & R.F.C. Hull, Eds, Trans.). Bollingen Foundation inc., New York: Princeton. N.J., 1953.

იუნგი 1960: Jung, C.G. *Structure and Dynamics of the Psyche* (Adler. G. & R.F.C. Hull, Eds, Trans.). Bollingen Foundation inc., New York: Princeton. N.J., 1960.

იუნგი 1964: Jung, C.G. *Civilization in transition* (Adler. G. & R.F.C. Hull, Eds, Trans.). Bollingen Foundation inc., New York, Princeton. N.J., 1964.

იუნგი 1983: Jung, C.G. *The Psychology of Transference*. London: Taylor & Francis Ltd., 1983.

კამპბელი 1960: Campbell, J. *The Masks of God: Primitive Mythology*. London: Secker and Warburg, 1960.

კიკნაძე 2001: კიკნაძე, ზ. *ქართული ხალხური ეპოსი*. თბილისი: გამომცემლობა „ლოგოს პრესი“, 2001; მის.: [387](https://www.google.com/search?q=%E1%83%99%E1%83%98%E1%83%99%E1%83%9C%E1%83%90%E1%83%AB%E1%83%94%E1%83%96%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%90%E1%83%91+%E1%83%A5%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%98+%E1%83%AE%E1%83%90%E1%83%9A%E1%83%AE%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%98+%E1%83%94%E1%83%9E%E1%83%9D%E1%83%A1%E1%83%98&coq=%E1%83%99%E1%83%98%E1%83%99%E1%83%9C%E1%83%90%E1%83%AB%E1%83%94+%E1%83%96%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%90%E1%83%91+%E1%83%A5%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%98+%E1%83%AE%E1%83%90%E1%83%9A%E1%83%AE%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%98+%E1%83%94%E1%83%9E%E1%83%9D%E1%83%A1%E1%83%98&aqs=chrome..69i57.1317j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8, 10.11.2019.</p></div><div data-bbox=)

კიკნაძე 2007: კიკნაძე, ზ. *ქართული ფოლკლორი*. თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2007.

მამისიმედიშვილი 2020: მამისიმედიშვილი, ხ. ჩეხური და ინგუზური თქმულებები ნართებზე. გამოკვლევა, ტექსტები და კომენტარები. თბილისი: თსუ გამომცემლობა, 2020.

მასეი 2018: Massey, A. *What are the Dysfunctional Family Archetypal Rules and Roles?* <https://www.alexandramassey.co.uk/post/what-are-the-dysfunctional-family-archetypal-rules-and-roles>, retrieved in 21.04.2020.

პროპი 1984: პროპი, ვ. *ზღაპრის მორფოლოგია*. თბილისი: გამომცემლობა „მეცნიერება“, 1984.

რუპერტი 2012: Rupert, F. *Symbiotic Trauma and Symbiotic Entanglements* <https://www.gesunde-autonomie.de/images/pdf/symbiotic-trauma-conference-ruppert.pdf>, retrieved in 21.04.2020.

კვოლს-კორბეტი 1988: Quall-Corbet, N. *The Sacred Prostitute. Eternal Aspect of the Feminine*. Toronto: INNER CITY BOOKS, 1988.

შარპი 1991: Sharp, D (ed.). *C. G. Jung Lexicon: A Primer of Terms and Concepts*. Toronto: University of Toronto Press Incorporated, 1991.

ჰენდერსონი 2005: Henderson, J.L. *Threshold of Initiation*. Wilmette, Illinois: Chiron Publications, 2005.

Rusudan Cholokashvili

Georgia, Tbilisi

Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature

Duality of Mortal and Resurrected Deities and its Traces in the “Etheriani”

For the state alone, a throne and a palace are not enough. In order to renew the dormant world, the young governor of the country must also have a queen. Similarly, the controversy between Absalom and Murman in the Ethereum and the death of the king caused by the loss of the ether must be explained. I.e. The opposing sons of “Eteriani” are also the faces obtained as a result of the artistic processing of metamorphic creatures representing the ancient deity of the sun.

Kay words: “Eteriani, Mortal, Deities, Resurrected.